

Анна ДЖУРКІВСЬКА,
фахівець (консультант) інклюзивно-ресурсного центру
Білогірської селищної ради

Корекційно-розвиткова робота як важлива складова інклюзивного навчання

Діти з особливостями психофізичного розвитку, як правило, мають постійну соціальну дезадаптацію, що обмежує можливість їхньої інтеграції в соціумі. Здійснюючи фахове супроводження та постійну підтримку таких дітей, фахівцям необхідно навчитися встановлювати довірливі стосунки, сприяти створенню ситуації психологічного комфорту, формуванню в дитини адекватної самооцінки, віри у власні сили, позитивні життєві перспективи.

Корекційна робота обумовлюється специфікою розвитку дитини, а не типом закладу. Якщо дитина навчається в інклюзивному класі, вона має одержувати весь комплекс корекційної допомоги, передбачений для неї нормативною базою освітніх послуг. Відомо, що у дітей з проблемами розвитку наявні фізичні, психічні, або мовленнєві порушення, які ведуть до відхилень у загальному розвитку. Залежно від характеру порушення, часу його виникнення та особливостей протікання одні недоліки можуть повністю усуватися, інші – тільки коригуватися, деякі – компенсуватися. Цей алгоритм діє як в умовах спеціальної освіти, так і в умовах інклюзії.

Сучасна корекційна педагогіка зазначає, що корекція – це засіб подолання й послаблення психофізичних недоліків через формування життєво необхідних якостей у навчально-виховному процесі або різних видів діяльності учнів (О. Д. Гонєєв).

Корекційно-розвиткова робота спрямована на:

- розвиток зорового чи слухового сприймання, мовлення, корекцію пізнавальної діяльності, фізичний розвиток, формування навичок просторового, соціально-побутового орієнтування;

- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку учнів шляхом взаємодії з навколишнім середовищем на основі знань, умінь і навичок, зокрема, комунікативної діяльності та творчості;

- формування компенсаційних способів діяльності як важливої передумови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання в основній школі;

- розвиток самостійності та життєвоважливих компетенцій, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку.

Корекційний компонент інклюзивної освіти забезпечується декількома шляхами, а саме:

- реалізація корекційних цілей у процесі навчання і виховання дітей (на уроках, під час виконання домашньої навчальної роботи, на виховних заходах);

- проведення корекційно-розвиткових занять спеціалістами (корекційні педагоги, спеціальні психологи);

- включення спеціальних засобів корекції у навчально-виховний процес та у режим дня;

- виконання батьками вимог і рекомендацій фахівців щодо корекційного впливу на дитину.

У процесі організації корекційно-розвиткової роботи із дитиною з ООП необхідно врахувати компенсаторні можливості організму, тобто ті позитивні зміни, що відбуваються у розвитку дитини загалом під впливом цілеспрямованого, організованого навчання. Тому цей вид роботи у педагогічній діяльності – основна й невід’ємна умова успішного «залучення» дитини до інклюзивного навчання.

У корекційно-педагогічній роботі необхідно максимальньо реалізовувати вікові можливості дитини, спираючись на зону найближчого розвитку; створювати позитивний настрій, здоровий психологічний клімат, який би сприяв розвитку дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Корекційно-розвиткова робота тісно пов’язана з діагностикою порушень й розглядається як підґрунтя організації навчально-виховної роботи. Вона повинна будуватися не як просте тренування умінь та навичок, не як окремі вправи з удосконалення психологічної діяльності, а як цілісна усвідомлена діяльність. При цьому необхідно проводити роботу як із самою дитиною щодо зміни її окремих психологічних утворень, так із умовами життя, виховання і навчання, в яких знаходиться дитина.

В основі спеціальних методів і прийомів корекційно-педагогічної діяльності лежать загальнопедагогічні підходи – це методи вправ, методи переконань, методи прикладу, методи стимулювання поведінки і діяльності дітей з відхиленнями в розвитку та поведінці.

Особливе значення для проведення корекційної роботи має цілеспрямований добір змісту навчання та використання його можливостей. виправлення вад дитини та її навчання можуть здійснюватися на одному й тому самому програмовому матеріалі з подальшим його ускладненням. Проте не будь-який навчальний матеріал має корекційне значення і сприяє становленню певної складової розвитку. Зміст навчання повинен забезпечувати досягнення освітньої мети. Досягнення корекційної мети передбачає і визначення відповідної до предмета корекції методики впливу (методи, засоби, прийоми, умови тощо). Саме методиці надається провідна роль у проведенні корекційно-розвиткової роботи. Методика корекційно спрямованого навчання – це методика не засвоєння знань, умінь і навичок, передбачених навчальною програмою, змістом навчання, а методика корекції та розвитку певної складової психофізичного розвитку дитини.

У ході застосування корекційно-розвиткової роботи, залежно від потреб і навчальних можливостей дитини, використовуватимуться допоміжні навчальні технології, методики або їх модифіковані чи адаптовані елементи. Наприклад щоб

дитина краще запам'ятала артикуляцію звука [а] й звука [у] використовую м'ячик, при вимові звука [а] широко відкриваю рот і розтягую м'ячик у форму великого кола, при вимові звука [у] губи у формі трубочки, звужую м'ячик у форму вузького кола.

Навчальний матеріал подається на більш низькому рівні узагальнення, недоступні поняття випускаються. Використання лише предметної наочності робить дітей пасивними спостерігачами, затримує розвиток, мислення. Використання різних видів наочності (натуральні предмети, умовно-об'єктні посібники, схематичні, символічні) дозволяє досягти на заняттях бажаного результату. Для засвоєння матеріалу багаторазово подаються одні й ті ж завдання, перед вивченням нового докладно відтворюється раніше вивчене.

Важливим засобом у корекційній роботі є гра, в ході якої відбувається стимуляція фізичної та психічної активності уповільнених дітей, врівноваження гіперактивних, подолання замкнутості, виправлення мовлення, мислення, моторики. Корекційно-розвивальна складова у навчальному процесі повинна мати випереджальний характер, не тільки вправляти й удосконалювати те, що досягла дитина, а й активно формувати те, що повинно розвинути у найближчій перспективі. Відповідно до освітніх потреб підбираються програми, передбачаються які корекційні цілі будуть реалізовуватися під час засвоєння тієї чи іншої теми. Для кожної категорії порушення у державному стандарті спеціальної освіти передбачені різні корекційні цілі. При складанні корекційно-розвивальної програми необхідно дотримуватися таких методичних вимог:

- чітко сформулювати основну мету психолого-педагогічної корекційної роботи;
- виділити коло завдань, які повинні конкретизувати основну мету;
- визначити зміст корекційних занять, враховуючи структуру дефекту та індивідуально-психічні особливості дитини, розвиток провідного виду діяльності;
- визначити форму роботи з дитиною (групова, індивідуальна);
- підібрати відповідні методи й техніки із врахуванням вікових, інтелектуальних та фізичних можливостей дитини;

- запланувати форму участі батьків та інших спеціалістів у корекційному процесі;
- розробити методи аналізу оцінки динаміки корекційно-розвиткового процесу;
- підготувати приміщення необхідне обладнання та матеріали.

Корекційна робота не повинна будуватися як просте тренування вмінь і навичок (виконання вправ чи завдань з підручника за чітко визначеними запитаннями), а покликана закріплювати у різних видах навчальну діяльність. Наприклад, дитині з важкими порушеннями мовлення слід дати більше часу на вимову та виконання завдання і врахувати допоміжні заходи: підказки, інструкції, показ і час який на них затратитиметься.

Корекційна робота охоплює всі напрями навчальної діяльності з учнями, які мають вади, спрямована на розвиток різноманітних психічних процесів: сприйняття, пам'яті, мислення, мовлення, емоційно-вольової сфери тощо, на формування особистості загалом.

Використані джерела

1. Інклюзивна школа: особливості організації та управління. Навчально-методичний посібник/ Кол. авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І.-К.: 2007.с.126 -128
2. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія. - К.: «Самміт-Книга», 2009. - 272 с.
3. Методичні матеріали на допомогу вчителю-дефектологу / За ред. В.М.Ремажівської. - Львів: ЛОНМІО, 1997. - 96 с.
4. Створення ресурсних центрів. Посібник для батьків дітей з особливими освітніми потребами - Всеукраїнський фонд Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг.ред. Даниленко Л.І., - К.:2007. - 128 с. «Крок за кроком» - К: ФО-П Придатченко П.М., 2007. -216 с.
5. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук-метод. Посібник Колупаєва А.А.,Савчук Л.О.-К.:Наук. світ,2010-196с.
6. Мамайчук І. Психокорекційні технології для дітей з проблемами в розвитку.-СПб.: Мовлення, 2003.-400с.